

Slovenski dom

Poština plačena v gotovini

Cena Din 1. - Prezzo Lit. 0.30

Štev. 110

V Ljubljani, sredi 14. maja 1941

Leto VI.

Uredništvo in uprava — Kopitarjeva 6 — Ljubljana — — Redazione e amministrazione — Kopitarjeva 6 — Ljubljana

Zasedba Prizrena, Tetova in zaliva Patrasa

Rim, 13. maja. Rj. Glavni stan italijanskih vojnih sil objavlja uradno poročilo št. 342: Vzhod in Albanija: Pri nadaljevanju zasedbe zavojevanega ozemlja so naše čete dosegle Peč, Prizren, Tetovo, Gostivar in Kičevo. V Grčiji naše čete dopolnjujejo zasedbo Epira, Akarnanije in Etolije in so dosegle

Misolungi in Lepanto ter zaliv Patrasa. V noči na 12. maj so oddelki nemškega letalskega zbora uspešno napadli važne cilje na oporiščih na Malti. V Cirenaiiki: Živahni napadi prednjih italijanskih in nemških oddelkov pri Sollumu in Tobruku. Oddelki italijanskega in nemškega letal-

stva so večkrat bombardirali oporišča v Tobruku. En rušilec je bil zadet, skladišča orožja in skladišča goriva so bila zažgana. V Vzhodni Afriki: Junaški odpor naših navdušenih čet, oprtih na delo in zgled Nj. Kraljevske Visokosti Vojvode Aoste se nadaljuje med velikimi težavami.

Sprejemi pri Kr. Komisarju

Ljubljana, 14. maja. Včeraj so bila sprejeta pri Kr. Komisarju Graziliju razna zastopstva krajevnih ustanov in društev, med temi tudi ravnateljstvo Borze, ravnatelj Obrtne banke, člani društva »Družina«, Zveze bojevnikov bivše A-O, upravni odbor Bolniške blaginje in Društva za podpiranje uradnikov. Odbor za izsuševanje Barja in odbor Zveze državnih in samoupravnih uradnikov.

Vsi navedeni so se poklonili Kr. Komisarju, nato pa so z njim razpravljali o različnih vprašanjih, ki zanimajo javnost in o vprašanjih, o katerih bo Kr. Komisarj še ponovno razpravljajal.

Skrb Kr. Komisarja za popravilo cest

Ljubljana, 14. maja. s. Takoj po prihodu italijanskih čet v Ljubljano, je bila po nalogu Kr. Komisarja in glavnega ravnatelja za ceste pri II. Armadi ustanovljena v Ljubljani od strani Avtonomne državne družbe za ceste sekcija, ki je takoj začela z deli za hitro ureditev cestne mreže v Novi Pokrajini. Trenutno so v teku dela, ki bodo veljala 1.400.000 lir in pri katerih je dobilo zaposlitev 1388 krajevnih delavcev. Istočasno je dal Kr. Komisarj nalog za začasno popravilo obstoječe cestne mreže bivše banovine. Včeraj so se ta dela začela in bodo veljala 4.380.000 lir. Zaslugek bo dobilo 500 delavcev. Prav tako so v teku dela za popravilo vozništev in cest in mostov. Kr. Komisarj je prav tako odredil, da morajo tudi občine skrbeti za popravilo občinskih cest.

Komisar obiskal armadni Dopolavoro

Ljubljana, 13. maja. Davi je Komisar v spremstvu majorja Cavallera, atašeeja pri komisarjatu, obiskal sedež Dopolavora za oborožene sile. Komisar je po razgovoru v raznih prostorih razdelil navodila za sestavno in organizirano delo Dopolavora.

General Agostini v Ljubljani

Ljubljana, 13. maja. Rj. Te dni je potoval skozi Ljubljano na poti iz Albanije general Agostini, poveljnik nacionalne gozdne milice. Bil je sprejet pri Komisarju in v razgovoru so proučili vsa gozdna vprašanja, ki se nanašajo na Pokrajino z namenom, da bi se čim bolj uspešno ščitili in uvrstili gozdni viri ozemlja.

Nadaljna nemška uradna pojasnila o razlogih Hessovega poleta v Anglijo

Berlin, 14. maja. s. Korespondenca nacional-socialistične stranke sporoča: Kolikor se razvili iz pisma in dokumentov, ki jih je zapustil Rudolf Hess, se lahko reče, da je Hess prevzela fiksna ideja, da more ne glede na vse drugo prevzeti osebo posredovanje pri Angležih, ki jih je dobro poznal, za sklenitev sporazuma med Nemčijo in Anglijo. Po informacijah iz Londona, je Hess prispel na Škotsko v okolico nekega kraja, ki ga je imel namen doseči in kjer so ga našli ranjenega. Rudolf Hess, za katerega je bilo v strankinih krogih znano, da že več let trpi zaradi fiksnih idej, se je v zadnjih časih pogostokrat zatekal k raznim magijem in astrologom. Pokazalo pa se bo tudi še, v koliko so te osebe odgovorne za njegovo umsko zmedo, ki je tudi vzrok za njegov obupni korak. Lahko se pa tudi misli, da so Angleži postavili Hessu past, v katero se je on tudi ujel. Način, kako je ta svoj beg izvršil, kakor ga že prvo poročilo omenja, da slutiti, da je dejanje izvršil pod vplivom fiksnih idej. Hess je dobro poznal vse številne mirovne predloge, ki so prihajali Führerju iz dna srca. Zdi se, da je hotel z svojo lastno osebo žrtvovati pomagati k temu, da bi se preprečilo usodno in popolno razrušenje britanskega imperija. Znano je, da je imel Hess svoje nalogo le v okviru stranke in se to vidi tudi iz njegovih dokumentov, med katerimi ni imel nobene jasne pooblastila, da bi mogel ostvariti svoj naerit in prevzeti posledice, ki bi iz tega nastale. Nacional-socialistična stranka obžaluje, da je takšen idealist, kakor je bil Hess, postal žrtev preproste fiksnih idej. Nemški narod pa bo nadaljeval vojno, ki mu je bila vsiljena, ne da bi ga ta dogodek oviral. Ta vojna se bo končala, kakor je povedal Hitler v svojem zadnjem govoru, tedaj, ko bodo vsi britanski vodilni politiki pobiti in bodo Angleži prisiljeni ter pripravljeni skleniti mir.

Spremembe v angleški diplomaciji na vidiku?

Stockholm, 14. maja. s. Diplomatski dopisnik »Timesa« piše, da so v britanski diplomatski službi na vidiku nove spremembe. Omenjeni list poudarja pri tej priliki dejstvo, da je Eden kot zunanji minister vedno imel željo, postaviti na vodilna mesta odločne moze.

Suveren je včeraj obiskal Korčo

Korča, 14. maja. s. Kralj in Cesar si je včeraj ogledoval vojna področja. Obiskal je tudi čete, ki so se na teh poljanah junaško in ognjevitno borile. Ob cestah, kjer se je Suveren vozil, so bile razvršene številne čete, ki so Suverena navdušeno pozdravljale. Suveren si je ogledal Tepeleni, Premeti, Klisuro, Erzeki, potem pa je prišel v Korčo, kjer se je zaključil njegov včerajšnji obisk. To majhno mesto, ki je izkusilo številne vojne strahote, je bilo vse v zastavah. Ob cestah in ulicah so bili razvrščeni vojaški oddelki, zraven pa je bilo tudi prebivalstvo iz Korče in bližnjih krajev. Pred Baško, kjer so se vile italijanske in albanske zastave, je Suverena sprejel veleposlanik Jacomini, generalni tajnik albanske fašistične stranke in komisar Korče, generali in višji častniki,

ki so poveljevali oddelkom na tem bojišču. Predstavnik vseh oblasti so izražali Suverenu svojo zahvalo za osvojitve Korče. Mnogi ljudstva je ves ta čas Kralja in Cesarja ognjevitno pozdravljala. Izredni Komisar Baške pa je imel govor, v katerem se je zahvalil Suverenu za osvoboditev albanskih krajev. Govornik je rekel, da je vse albansko ljudstvo srečno in globoko hvaležno, da so se mu izpolnile davne želje in da je dobila krona Skender-bega po zmagi italijanske vojske ves svoj sijaj in da se je izpolnilo hrepenenje po vrnitvi k materi domovini Kosova in Čamurije, ki sta bila stoletja v sužnosti. Potem je Kralj in Cesar sprejel vse odličnike in predstavnike vseh veroizpovedi.

Določene so meje med Nemčijo in Hrvaško

Dve izjavi reis ul ulema Spaha in podpredsednika Kulenoviča

Zagreb, 14. maja. s. Včeraj je bil v vladni palači svečan podpis prve mednarodne pogodbe nove hrvaške države, ki ureja določitev meje med Hrvaško in Nemčijo. Pri slovesnosti so bili navzoči hrvaški pooblaščenec, poglavnik dr. Ante Pavelić, zunanje-politični tajnik dr. Mladen Lorković in general Avgust Marič. Od nemške strani sta bila navzoča nemški poslanik v Zagrebu Kasche in tajnik poslaništva von Kampheuelez. Poleg tega so bili zraven tudi člani komisij, ki sta urejevali meje, in številni domači in tuji častniki. Pogodba ima tri točke:

1. Meja med Nemčijo in Hrvaško teče po črti, ki gre od tromee med Hrvaško, Nemčijo in Italijo ter se končuje z mejo med Hrvaško, Nemčijo in Ogrsko in se strinja tako z upravno mejo nekdanjega kraljevstva Hrvaške, Slavonije in Dalmacije na eni strani ter z mejami prejšnje avstro-ogrške pokrajine Kranjske in Štajerske na drugi strani. Mejna črta je označena v modri barvi na priloženi karti, ki je sestavni del pogodbe.

2. a) Končno veljavna razmejitev se bo določila v najkrajšem času in bo mešana hrvaško-nemška komisija pri tem upoštevala tudi vse gospodarske okoliščine.

b) Visoki pogodbenici sta se sporazumeli za podrobnejšo ureditev, ki se tiče razmejitev ter čuvanja meja.

3. Izmenjava pogodbenih listin se bo izvršila v Berlinu v najkrajšem času. Pogodba stopi v veljavo od dne podpisa. Pogodba je napisana v dveh izvirnikih, in sicer v hrvaščini in v nemščini in obe listini sta uradno veljavni.

Zagreb, 14. maja. s. Tajnik hrvaške države za zunanje zadeve dr. Lorković je dal včeraj izjavo, v kateri je izrazil svoje zadoščenje in veselje, da je že en mesec po svoji ustanovitvi mogla neodvisna hrvaška država v svoji polni suverenosti skleniti svojo prvo mednarodno pogodbo. Ta pogodba se nanaša na določitev hrvaško-nemške meje. Nova meja se v celoti sklada z narodnostno mejo. Minister Lorković je izrazil zahvalo nemškemu zastopnikom za vse usluge, toliko bolj, ker je bila Nemčija tista, ki ima večino zaslug za osvoboditev Hrvaške in za ustanovitev neodvisne države. Z določitvijo novih meja med obema državama, je dobila hrvaška država nov trden temelj. Ob zaključku svoje izjave, je dr. Lorković rekel, da še ni določen dan, ko bodo začeli urejevati tudi druge meje svobodne Hrvaške.

Zagreb, 14. maja. s. V Sarajevu so bile v nedeljo v katoliški katedrali, protestantski cerkvi in v mošeji svečane službe božje v prazno ustanovitve neodvisne hrvaške države. Med drugimi govori je zanimiv tudi govor muslimanskega verskega poglavarja reis-ul-ulema Fehima Spaha, ki je omenjal nedavno Paveličevo izjavo, »da so muslimani cvet hrvaškega naroda«. Ta izjava najbolj potrjuje zvestobo muslimanov do nove države, do Poglavnika in do dveh velikih šefov Italije in Nemčije. Podpredsednik hrvaške vlade dr. Kulenović je dal za tisk izjavo, v kateri je rekel: »Moram posebej poudariti dejstvo, da vlada med Hrvatmi, muslimani in katoliki v Bosni in Hercegovini in da bo tudi vladalo popolno soglasje in sodelovanje. Vsi smo Hrvatje in nihče nas ne more ločiti.«

Italijanska odlikovanja za nemške mornariške častnike, ki so sodelovali z Italijani v španski državljanski vojni

Berlin, 13. maja. s. Italijanski veleposlanik Dino Alfieri je včeraj v navzočnosti admirala Maranghinija, atašeeja za mornarico pri italijanskem veleposlaništvu, sprejel skupino starih častnikov nemške mornarice na čelu z admiralom Schniewingom in podadmiralom Warzechom in Fangerjem. Vsem je izročil italijanska odlikovanja.

nja za njihovo sodelovanje med špansko državljansko vojno. Pri nagovoru ob izročitvi odlikovanj, je veleposlanik Alfieri poudaril bratstvo v orožju med Italijani in Nemci, ki se je potrdilo najprej v Španiji in ki se sedaj sleherni dan izkazuje ob skupni borbi proti skupnemu sovražniku.

Angleži ne prikrivajo škode po nemških letalskih napadih

da bi Združene države prisilili k čim hitrejšemu posegu v vojno

Rim, 13. maja. a. Da bi Združene države hitreje posegle v spor, oddaja angleška propaganda vedno resničnejša poročila o nemških bombardiranjih Anglije. Ta poročila pa potrjujejo pravi položaj, v katerem se Anglija zdaj nahaja. Neki Reuterjev dopisnik, ki je prisostvoval zadnjemu nočnemu napadu na London, je 11. maja ob 9.18 poslal sledeči brzojav iz Londona:

»Videl sem oblake isker: bil je to prizor iz pravljice, v resnici pa je bil pekel. Zažgana poslopja so se odražala v temni noči. Ogromni jeziki plamenov so se vili iz stavb, ki se niso bile poškodovane od prejšnjih napadov. Bledi sij meseca je bil zatemnjen od velikanskih oblakov dima. Vso to grozoto pa je še povečalo oglašujoče žvižganje bomb med silnim protiletalskim grmenjem in streljanjem strojin. Se enkrat so se gasilci izkazali. Na vrhu guga-jochih se lestev so se zagrizeno borili proti besnečemu ognju, ki so mu za vsako ceno hoteli preprečiti nadaljnji razvoj. Malo pred zoro pa je bil dan znak, da je nevarnost minila. Kupola cerkve sv. Pavla se je jasno odražala na nebu. Ko se je začelo daniti ter se je noč spreminjala v dan, je nudil ves ta prizor fantastično sliko. Vseposod so žareli ognji. Skozi dim se je pokazalo sonce, veliko kakor ogromna ognjena krogla.«

Dne 11. maja ob 21.35 je agencija AFI brzojavila iz Londona naslednje:

Popoldne je sonce končno predrl zavese dima in osvetlilo London in pokazalo prebivalcem pravo stanje nočnega napada. Gasilci

so pogasili še zadnje požare in se vrnili v svoje kasarne vsi mokri, blatni in potni. Rešilni vozovi se vedno drve z veliko brzino po ulicah. Od časa do časa se slišijo še eksplozije: ali so to bombe, ki so tempirane, ali pa eksplozije počenih plinskih cevi. V zaprtih ulicah je pasivna obramba na delu, kjer odstranjujejo ruševine ter iščejo mrtvice in ranjene.

V drugem Reuterjevem poročilu pravijo, da so letalske bombe zrušile angleški parlament. V zbornici je bila debatna dvorana težko poškodovana in bo najbrž ostala neuporabna, dokler je ne bodo ponovno sezidali. V dvorani lordov so bombe zrušile znano poslaniško tribuno.

Sestanek narodnosocialističnih voditeljev

Berlin, 14. maja. b. V torek so se sestali voditelji nar.-socialistične stranke ob navzočnosti voditelja Nemčije Adolfa Hitlerja in državnega maršala Hermannja Göringja. Vodstvo nar.-socialistične stranke je izrazilo Führerju, ki je pri tej priliki imel na navzočene voditelje tudi krajši govor, svoje prepričanje v končno zmago.

Hrvaška vlada je odredila, da se omeji prodaja perila, čevljev in mila. Ti predmeti se bodo dobili odsej le še na nakaznico

Vesti 14. maja

Albanska kolonija v Bolgariji je ob priliki vkorakanja italijanskih čet v Tetovo in Gostivar proslavljala dogodek z velikim veseljem. Albanci smatrajo vkorakanje italijanskih čet kot predznak osvoboditve in združitve vseh Albancev z domovino.

Vodja Nemčije Adolf Hitler je v navzočnosti zunanje ministra von Ribbentropa sprejel podpredsednika francoske vlade zunanje ministra admirala Darlana.

Z nenadnim naskokom je oddelk nemške vojske zasedel grški otok Milos v Srednjih Kikladih. Pri tem je bila ujeta vsa posadka, v kateri je bilo 118 Angležev in 200 Grkov.

Redno letalsko zvezo med Berlinom in Atenami je uvedla od torka nemška »Lufthansa«. Polniška letala bodo spetoma pristajala še na Dunaju, v Budimpešti, Beogradu, Sofiji in Solunu.

Japonski cesar je v torek sprejel japonskega zunanje ministra Macuoka v avdienco. Zunanji minister je cesarju poročal o zunanje-političnem položaju.

Tristo indijskih vojakov je po poročilih iz Bagdada pobegnilo od Angležev in se pridružio Irčanom. Dezerterji so izjavili, da se rajši bore za svobodo in neodvisnost Iraka, kakor pa za Veliko Britanijo.

Španski listi razpravljajo o naporih nekaterih tujih držav, ki bi rade dosegle spremembo španske politike. Toda listi poudarjajo, da je špansko zunanjo politiko že leta 1938 določil general Franco in da bo nespremenjena ostala tudi naprej, brez ozira na špekulantske račune sovražne propagande.

V Vaziristanu so domači uporniki napadli močan angleški oddelk. Po prvih poročilih so imeli Angleži več izgub. Prav tako so uporniki zelo delavni v okolici Barnuka.

Iz Šanghaja poročajo, da japonske čete čedalje huje stiskajo četrto armadno skupino maršala Čangkajskega. Japonci so zasedli Tungfin in preganjajo sovražnika proti jugu.

Znameniti starinski predmet, ki je velike vrednosti, so našli v Terboli v severni Finski. V neki skalni votlini so našli kamnito sulico, ki je bila popolnoma ohranjena. Strokovnjaki pravijo, da je to primitivno orožje staro že 4000 let.

Finska zveza lastnikov motornih vozil je sklenila skupaj z industrijo ustanoviti veliko tovarno za pridobivanje alkohola iz lesa. Ta alkohol bodo uporabljali namesto bencina, ki ga na Finskem hudo primanjkuje.

Ameriška zvezna oboroževalna komisija je objavila, da bodo vso domačo proizvodnjo aluminija porabili za oboroževanje in zato ne bo dovoljen noben izvoz tega predmeta.

Bolgarsko časopisje poroča, da bolgarske čete stalno napredujejo v novem makedonskem ozemlju. Včeraj so te čete prispele v Prilep in ga osvojile. Prebivalstvo jih je pozdravljalo.

Trgovinska komisija v ameriškem senatu je z 11 proti 4 glasovom odobrila predlog, da se v senatu razpravlja o vladnem načrtu za zaplenbo in uporabo tujih ladij, ki so zasidrane v ameriških pristaniščih. Razprava se je danes začela in se bo do konca tedna zaključila. Kakor se izve, bo senator Tobey stavil predlog, da se prepove oddaja teh ladij Angliji.

V ameriških političnih krogih in v krogih kongresa se je pojavil odpor proti preganjanju tistih ameriških državljanov, ki so po svojem poreklu iz držav Osi. Senator Nead je odločno protestiral pri oblasteh proti temu, da bi preganjali zveste ameriške državljane italijanskega rodu, ki so s svojim delom zmerom pokazali, da so pošteni in sposobni.

Ameriški senator Wheeler je v časopisju objavil, da washingtonska vlada na vso moč podpira angleško vlado v prizadevanju, da bi pognala Irsko v vojno. Isti senator je povedal, da je Roosevelt odpovedal izvoz živeža in orožja v Irsko in sicer zato, da bi jo prisilil k poslušnosti do Londona.

Arabski listi v Maroku poročajo, da so vse plasti egiptskega ljudstva odločno proti temu, da bi Egipt sodeloval v sedanji vojni. Posebno se egiptskemu sodelovanju v vojni upira stranka vafdistov. List dalje pravi, da Egiptčani nočejo nasesti angleškim vabam. kajti spominjajo se številnih evropskih držav, ki so se dale ujeti in so potem postale žrtev angleške sebičnosti.

Budimpeštanska policija je začela odločno pobijati razširjanje lažnivih in izmišljenih poročil. Ugotovila je, da v tem pomenu največ greše Judje. Pri raznih preiskavah je policija prišla tri ljudi, ki so vsi Judje. Angleška admiraliteta je uradno objavila, da sta bili potopljeni patrolni ladji v službi angleške mornarice »Rochenbon« in »Capanos«. Posadka »Capanosa« se je vsa rešila, dočim je treba posadko druge ladje smatrati za izgubljeno.

Hrvaška vlada je ustanovila hrvaško narodno banko, ki bo imela svoj sedež v Zagrebu. Nova banka bo prevzela vse aktivne prejšnje jugoslovanske Narodne banke in bo pod neposrednim nadzorstvom gospodarskega ministra.

Iz iraških poročil, ki prihajajo v Turčijo, se razvili, da so Združene države porabile vse sile, da bi Irak pregovorile k poslušnosti do Anglije. Ameriški poslanik je iraški vladi povedal, da je Roosevelt sklenil dobavljati Iraku orožje pod pogojem, da bo Anglija imela v državi proste roke. Toda Irak je te ponudbe odklonil vedoč, da bi bila ameriška dobava možna šele čez dajši čas.

Panamski parnik »Pizzeta«, ki je bil posebej preurejen za prevoz Judov iz srednje Evrope v Palestino, je naseljen na prod 30 milj od Constanze v Črnem morju. Ladja se je kmalu potopila. Rešilo se je 28 ljudi.

Načelnik berlinske policije je sklenil prepovedati promet z avtotaksiji ponoči od 21. ure zvečer do 6. ure jutraj. Dovoljenja za nujne vožnje bo dajala policijska uprava.

La visita del Commissario all'autotreno sanitario. L'Ecc. Grazioli tra le scolarette. — Obisk Komisarja pri sanitarni avtokoloni. Eks. Grazioli med šolsko mladino.

Italijansko ljudstvo, njegov jezik in vera

V 80 letih se je število prebivalstva v Italiji povečalo za 18 milij. (40%)

V naslednjem navajamo nekaj podatkov ki se nanašajo na italijansko prebivalstvo, njegov jezik in vero, kakor so bili ugotovljeni lansko leto, ko je Italija šla v vojno. Številke, ki bi veljale za sedanjost dobo in ki bi bile vsaj glede na število prebivalstva čisto drugačne, seveda še ne moremo navesti, ker še niso zbrane.

Kraljevina Italija je imela 20. junija lani 44.755.000 prebivalcev. Povprečna gostota je znašala 140 ljudi na kvadratni kilometer. V okviru srednje — in zahodnoevropskih držav je Italija po številu prebivalstva na tretjem mestu. Pred njo sta edino Nemčija, ki je imela lani 80.2 milijona ljudi, in evropska Anglija s približno 46 milijoni prebivalci. Niti bivša Francija je v tem oziru ni dosegla, zdaj pa jo seveda še toliko manj. Kar se tiče gostote prebivalstva, je samo Anglija pred njo. Tam pride namreč okroglo 191 ljudi na kv. km. Nemčija pa je že za njo (133 na kv. km.), še bolj pa je zaostajala za Italijo bivša velika Francija (komaj 76 ljudi na kv. km.). Toda pri Italiji je treba zlasti upoštevati še dejstvo, da je razmeroma velik del njenega ozemlja gorat in da zaradi tega tam ljudje ne morejo biti tako gosto naseljeni kakor bi bili lahko sicer, na drugi strani pa tudi nižinski predeli ne skrivajo v sebi ravno prevelikega zemeljskega bogastva, zaradi katerega bi bilo ljudsko blagostanje lahko večje. Gostota prebivalstva pa je seveda tudi v Italiji v raznih pokrajinah različna. Menja se takorekoč od pokrajine do pokrajine precej občutno. Ljudje so najgostejše naseljeni v Liguriji, Kampaniji, Lombardiji, torej v pokrajinah, kjer sta združeni velika industrija in poljedelstvo. Najmanjša pa je naseljenost v Sardiniji, Tridentski Benečiji in v Lukitaniji, t. j. v večini goratih pokrajinah, kjer ni ne dovolj rodovitne zemlje in tudi ne večjih mest.

Velik naravni prirastek

Od leta 1861, ko je bilo ustanovljeno Kraljestvo, je število prebivalstva poskočilo do lani od 26 na okroglo 44 milijonov duš. Pri tem so vsote tudi vse tiste pokrajine, ki jih je Italija imela izven Evrope lani, ko so bili ti podatki zbrani. Z drugimi besedami se to reče, da se je prebivalstvo Italije v zadnjih 80 letih pomnožilo približno za celih 40 odstotkov. Narasčanje števila italijanskega prebivalstva tudi v letih pred prejšnjo svetovno vojno, ko so se ljudje v velikem številu izseljevali, ni bilo dosti manjše, med svetovno vojno pa je zaradi vojnih žrtev in zaradi takojenovane španske bolezni, ki je zelo kruto razsajala, naravni prirastek dosegel nekoliko mrtvo točko.

Na 1000 prebivalcev se vsako leto rodi približno 23 otrok, umrljivost pa je dokaj manjša, komaj 14. Rojstev je na leto približno devet (na 1000 ljudi) več kot pa smrtnih primerov. To se pravi z drugimi besedami, da v Italiji znaša vsakoletni naravni prirastek prebivalstva 400.000 duš. (V Angliji 101.290, v Nemčiji 482.020, v bivši Franciji 11.740). V Franciji se je torej dosti manj ljudi rodilo, kakor pa umrlo. Da je celotno število pre-

bivalstva kljub temu naraščalo, je treba pripisati stalnemu priseljevanju ljudstva od drugod.

V Italiji je ostalo prebivalstvo izredno enotno, čeprav je bilo v teku 25 stoletij na tem področju toliko ljudskih preseljevanj in čeprav nas zgodovina uči, da so se na Apeninskem polotoku križale v daljnih stoletjih različne kulture. Tolikšne enovitosti kot v Italiji, kmalu ne najdemo kje drugod na svetu.

Jezik in vera

Od Alp do Sicilije govore ljudje v ogromni večini italijanski jezik, ki se je razvil iz nekdanje latinščine in spada v vrsto romanskih jezikov. Sedem stoletij nazaj, torej od časov, ko je živel veliki pesnik Dante, je italijanska tudi književni jezi. Tudi mešanice, na katere ponekod tudi v Italiji naletimo, čeprav le redko tu pa tam, imajo v bistvu zelo majhen pomen. Imamo takojenovane Ladince na nekaterih področjih Treh Benečij, Albance in Grke, po nekaterih krajih južne Italije in Sicilije, nekaj manjših naselbin Nemcev, Slovanov, Romunov in drugih, ki so ostali kot sledovi nekdanjih selitev in ki tvorijo danes hvalježno polje za jezikovne raziskovalce. Italijanska pa se kaj hitro uvaja tudi v tistih deželah, ki jih je Italija v zadnjih letih osvojila.

Tudi po veroizpovedi tvori italijansko ljudstvo zelo strnjeno celoto. Skoraj vse prebivalstvo je katoliške vere. K temu je morda prispevalo svoj delež tudi dejstvo, da je sedež vrhovnega poveljarja rimske katoliške Cerkve sredi Italije v Rimu. Med najpomembnejše tuje veroizpovedi na področju Apeninskega polotoka spada protestantovska vera, čeprav ima tudi ta zelo malo pripadnikov. Žive po veliki večini v Severni Italiji, zlasti v Piemontu.

»Specializiral« se je na preproge

Na svetu so različne vrste tatovi. Nekaterim je všeč vse, kar jim pride pod roko, drugi pa so se nekako specializirali na gotove stvari. Tako imajo takšnega »specialista« tudi v New Orleansu. Kradel je le preproge, za vse druge stvari, čeprav so bile morda še tako dragocene, pa se sploh ni zmenil pri svojih številnih vlomih v razna stanovanja. Policiji dela ta svojevrstni tat hude preglavice. Dolgo ga že išče, pa ga nikjer ne more izslediti. Tako se zdi, da je ta tat tudi specialist v skrivanju.

Zanimiva najdba na Finskem

V Vasterasu na Finskem so med neko razstavo starih biblij našli med stranmi finske biblije izdane približno iz sedemnajstega stoletja, star zemljevid sveta, narisani na pergament.

Zemljevid je narisal leta 1616 škof Johannes Rudbeckius, znani švedski zemljepisec. Drug izvod tega starinskega papirja imajo v knjižnici v Upsali.

Mussolinijev ukaz glede gradbenih del

Duce je te dni sprejel Ministra Gorlo, ki mu je poročal o razvoju javnih del. Pri tej priliki je ukazal, naj se do konca vojne ne začne z deli, ki jih določa štiri milijardni gospodarski načrt. Izjemo tvorijo le stanovanjske hiše in dela v novih provincah.

To je bilo odrejeno zato, ker se surovine morajo porabiti predvsem za vojno industrijo in ker je število brezposelnih v Italiji sedaj zmanjšano na minimum.

Koliko Italija žrtvuje za kmetstvo

V Rimu so bili te dni sporočeni zanimivi podatki, iz katerih je razvidno, kako na pristojnih mestih skrbijo tudi za podeželsko prebivalstvo. Tako poročajo, da so dogradili z državno pomočjo sledeče poljedelske stavbe: 783 novih kmeč-

kih hiš za 859 družin. Stroški so znašali 46.240.519 lir. 140 hiš je bilo povečanih in je bilo pri tem 6.106.440 lir stroškov. 305 hiš so pripravili ali povečali, da bi se s tem zboljšali stanovanjski pogoji za družine. Stroškov je bilo pri tem 17.991.434 lir. V teh hišah bo lahko stanovalo 340 družin.

Koliko tehta Atlantik

Nek nemški računar se je lotil med drugim tudi naloge, da s številkami pove, koliko tehta — pomislite — ves ogromni Atlantski ocean. Prišel je do zaključka, da znaša površina tega oceana približno 90 milijonov kv. metrov. Na podlagi tega je dalje izračunal, da tehta Atlantik 325 trilijonov ton. Če bi hoteli vso to ogromno vodno maso zliti v vodnjak, bi morala biti stranica kvadratnega vodnjaka dolga 655 km.

Gromozanska sila atomov

V milijoninki sekunde ima neskončno majhni atomski drobec nad tisoč voltov električne energije

Učenjaki se že precej časa ukvarjajo s tajnimi silami, ki jih skrivajo v sebi najmanjši delci snovi, atomi. Marsikaj presenetljivega so na tem kočljivem področju tudi že dognali, čeprav morda še ne bodo tako kmalu prišli do dna vsem skrivnostim teh neskončno majhnih delcev snovi in njihovim silam.

in San Franciska je zdaj prispela nova, nad vse zanimiva in nemalo presenetljiva novica, ki razkriva ogromno moč atomov. Glasi se nekako takole: Neskončno majhen atomski drobec, ki ima nad tisoč voltov električne energije, nam lahko služi kot ključ, s katerim moremo odkriti tajne življenja in vesoljne materije, čeprav ta neskončno majhni drobec obstoji komaj milijoninko se-

kunde. Drobec, ki skriva v sebi največjo silo, se imenuje mezotron. Odkril ga je leta 1935 učenjak Anderson, je nekak neskončno majhni izstrelak, ki se sprosti tedaj, ko kozmični žarki, ki prihajajo iz svetovnega prostora, razprše atome na zemeljski površini.

Zadnje izkušnje so pokazale, da je prodorna sila mezotrona tolikšna, da lahko prodre skozi globino oceanov in še približno kilometer dalje v zemeljsko skorjo. »Atomska bombardiranja«, izvedena s ciklotroni, dajejo razlog prepričanju, da mezotroni niso nič drugega kot sila, ki v atomskem jedru drži skupaj protone in nevtrone s tem, da z astronomsko hitrostjo švigajo med temi neskončno majhnimi drobci.

Požiral je britvice, žepne svetilke in kozarce

Iz Madrida poročajo, da je v španskem mestu Algeciras umrl akrobat Carlos Garcia, ki so mu drugače rekli tudi »Valencijski fakir«. Bil je res nenavaden človek, da mu ga ni bilo enakega. Te dni je, pravijo, pogoltnil v neki restavraciji pred radovednimi gosti kozarce za vodo, tri škatlice, v kakršnih so vžigalice, lečo in za nameček še žepno električno svetilko. Na vse zadnje pa je hotel še

bolj presenetiti že tako osupljene radovedneže okoli sebe in je začel požirati še britvice. Šlo mu je tudi to še dosti gladko, toda kmalu je začutil v želodcu hude bolečine. Ostre britvice so se mu zarezele v drobovje. Ko so gledalci videli, da vsa zadeva le postaja precej resna in nevarna, so poklicali takoj resnični avtomobil in Garcia prepeljali v najbližjo bolnišnico, kjer je kmalu tudi umrl. Z življenjem je moral plačati prevelik pogum.

Zahtevajte povsod naš list!

Artista prof. France Kralj nella sala della sua esposizione — Umetnik prof. France Kralj v prostorih svoje razstave.

Ljubljana, 14. maja.

Prva umetnostna razstava, ki bo odprta danes dne 14. t. m. ob pol šestih v palači Bate, nasproti Glavne pošte, bo umetnostni dogodek prve vrste, saj bo to prva umetnostna razstava v Ljubljanski pokrajini. Posebna zasluga za razstavo gre predvsem ravnatelju Bate g. I. Kavcu, ki je dal razstavi prostor brezvpotnine, le s prostovoljnimi prispevki

za kritje stroškov društva Slovenski lik. Izdan je lep katalog po 5 din. Razstavili bodo sledeči mladi slikarji in kiparji: Dolgan Milena, Jakič Vladimir, Kralj France, Perko Lojze in Strekelj Ivan. Uvodno besedo spregovori za razstavljalce slikar L. Perko, odpre pa razstavo predsednik Osrednje strokovne organizacije mladih slovenskih slikarjev in kiparjev g. prof. France Kralj. K ogledu in otvoritvi vljudno vabimo.

Maršal Italo Balbo:

Italijanski roji nad svetom

Stormi d'Italia sul mondo

Radio z naših torpednih rušilcev nam pove, da je sporočilo že oddano dalje v Rim.

Odiseja z njegovim kamnitim otokom kmalu pustimo za sabo. Sovražim govornišvo in pogrete klasične spomine. Toda kako naj se ubranim daljnim podobam, ki vstajajo iz presrečnih mladostnih dni? Spokojna senca mojega profesorja za grščino, ubogega profesorja Cippelletija, svetlega in mršavega mučenika naših mladostnih divjaških pohodov, morda nas tudi ti spremiljaš pri tem omotičnem diru proti deželam epičnih sanj?

Zares, izmed vseh knjig, ki so nam jih s silo dajali brati, ti nobena ne ostane v spominu živa kakor »Odiseja«. Ko letim nad divjimi pogorji tega prvega otočja, mi brni po glavi tisti odstavek, tako značilne in tako sodobne barve:

»Itaka z oslovskim hrbtom in s pasjo kožo...«

Ni je mogoče označiti boljše.

Toda podoba malo traja. Pomikamo se med tem in onim otočjem proti velikemu močvirju pri Missolunghiju, ki odpira Patraški zaliv. Morska voda gnije med jeziki zemlje, plitvimi in ravnimi, ki spominjajo na mojo daljno Comacchio.

Byronovo mesto je v malce hladni jutranji luči strašansko žalostno. Med lužami zeleno sinje vode ga dosega železnica in gre dalje proti morju. Na drugem bregu se prikaže Patras, Bregova se zblizata in se v nekakem prelivu krivita proti severu. Morje dobiva podobo muhaste tesni, sami rtiči in zajeze.

Glej na levem bregu borno vas slavnega imena: Lepanto. Kako sta se le veliki vojski kristjanov in Turkov mogli razgrniti za bitko med temi ožninami? Kakšna usoda v zgodovini človeštva je bila zapisana na sinje zrelo teh voda? Komaj, komaj se kodrajo pod nami, ko jih vznemirja jutranji dih. Sie transit...

Prerežemo jezik Drepanskega rta in se izgubimo nad Korintski zaliv.

En S. 59 od poveljstva nas je skoraj ujel. Ohrnem se in vidim razporejen po nebu ves roj: sive korintske pičice na oblakih, ki se vedno bolj goste. Iz zahodnika, ki nas je z nekaj dežja spremljal do otoka Santa Maura, smo prešli v vzhodnik, ki nas sili, da jačimo obrate naših strojev.

Ob rtu Nicoló, pod Parnasom, ki dviga proti nebu svoje vrhe, izgubljene v meglah 2200 metrov visoko, zavijemo na jug proti Korintski ožini. V plesnem koraku nadaljujemo pot, med majhnimi prazninami v zraku, ki silijo stroj, da malo telovadi. Preliv je kratek in globok: šest kilometrov dolg in tri in dvajset metrov širok. Skopani je v belkast kamen, ki kaže svoje malo sklenjene plasti, robato prerezane pred komaj štiridesetimi leti. Mesto, ki ga je pred kratkim podrl potres, in ki je nekoč tako slovelo po stebrih, ni zdaj drugega kakor skupnica belih koč na desnem bregu. Železniški most gre čez preliv blizu Eginkega zaliva ob drugem morju. V globini pod železnim lokom vidiš žalostne in globoke vode.

Na poletu smo zdaj štiri ure. Atika ni daleč. Kratek morski rokav nas loči od otoka Salamine, ki ima obrežje razjedeno ter odprto proti zahodu kakor prsti na roki. Do njega pridemo nad Mezaro, vso izluščeno na morje kakor podor belih prodnikov, zdaj smo v Eleusiskem zalivu. Ura je devet.

Polahko krenemo proti Atenam, od katerih že vidimo daljno belino, ki jo ovladuje čudni obris Licabetha. Ves roj nadaljuje pot za nami stisnjen in strujen.

Glej rožnate strehe Partenona. Ti so naš prvi cilj. Krenem malce v lok. Uživam čudovit prizor. Pet in trideset strojev kroži nad prestolnico Hellade, pletejo širok venec v ozačju okoli Akropole, skupaj se spuščajo nad ogromno mesto, se dvigajo proti severu, krenajo spet nad Elevziški zaliv.

Tudi jaz začnem pristajati. Mirno se spuščam proti privezovališču, ki mi ga kaže moj zemljevid. Valovi so malce visoki in bela pena njihove nedolžne jeze vre ob bokih stroja.

Pet in trideset strojev plete širok venec v ozračju okoli Akropole, nad prestolnico Hellade.

Ugasnem motorje, Cagua in Venturini pa zavezujeta vrvi. Z mano pristaja ves roj. Prizor je osupljiv. Po pet in po pet se stroji dotaknejo vode, jo nalahno oprhajo, elegantno ležejo nanjo.

(Nadaljevanje sledi.)